

การประเมินทัศนคติของผู้ประกอบการไทย ภายหลังเปิดเสรีการค้าภายใต้กรอบความตกลง การค้าเสรีอาเซียน-จีน Impact Assessment of the China-ASEAN Free Trade Agreement (CAFTA) on Thai Entrepreneurs

- **ดร. ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์**
- รองศาสตราจารย์ประจำคณะโลจิสติกส์
- ศูนย์วิจัยโลจิสติกส์และการจัดการ มหาวิทยาลัยบูรพา
- E-mail: taweesak99@hotmail.com
-
- **ณัฐพร ประเสริฐสรรค์**
- คณะโลจิสติกส์
- ศูนย์วิจัยโลจิสติกส์และการจัดการ มหาวิทยาลัยบูรพา
- E-mail: playboy__num@hotmail.com
-
- **ชนิกันต์ พนมอุปกัมภ์**
- มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
- E-mail: pchanikan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการนำเสนอผลสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของผู้ประกอบการไทย ภายหลังจากการเปิดเสรีการค้าภายใต้กรอบความตกลงฯ อาเซียน-จีน (ACFTA) ซึ่งแบบสอบถามที่ได้ตอบกลับมาทั้งสิ้น 652 ชุด จากที่ได้แจกทั้งสิ้น 680 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบสนองทั้งสิ้นร้อยละ 95.9 จำแนกเป็นผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่อยู่ในระดับผู้จัดการแผนกที่เกี่ยวข้องของไทยในบริษัทที่มีการนำเข้าสินค้าจากจีน จำนวน 300 ชุด ได้รับตอบกลับมา 277 ชุด คิดเป็นการตอบสนองร้อยละ

92.0 และได้แจกแบบสอบถามสำหรับผู้ส่งออกของไทยหรือบริษัทตัวแทนผู้รับจัดการขนส่งสินค้า ในนามของผู้ส่งออก จำนวน 380 ชุด ได้รับตอบกลับมา 375 ชุด คิดเป็นการตอบสนองร้อยละ 98.7 ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้บริการ SME จะได้รับผลกระทบในระยะสั้นและผู้ให้บริการขนาดใหญ่ จะได้รับผลกระทบในระยะยาว รูปแบบการปรับตัว คือ เน้นส่งออกสินค้าที่ไทยมีจุดแข็งที่เป็นเอกลักษณ์ และการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจกับผู้ประกอบการจีน โดยเปลี่ยนรูปแบบจากการแข่งขันมาเป็น ความร่วมมือกัน โดยการศึกษาครั้งนี้ได้จัดเสนอแนะเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับ ผู้ประกอบการไทย

คำสำคัญ: การเปิดเสรีการค้า อาเซียน-จีน ผลกระทบ ประเทศไทย

Abstract

This study presents an attitude and opinion survey of Thai firms concerning the Trade Liberalization Agreement between ASEAN-China (ACFTA). The 680 questionnaires were distributed to the top and middle managers in Thai companies which have been importing from or exporting to China. The rate of response was 95.9 percent from 652 returned questionnaires. By category, 300 questionnaires were sent to importing companies and 277 of them were returned with a rate of response of 92 percent. Furthermore, 380 questionnaires were sent to exporting companies and 375 questionnaires were returned with a rate of response of 98.7 percent. The results show that Thai SME firm operations are impacted in the short-term period and large firms in the long term. The adaptive strategy is focusing on exporting of unique Thai products and building strategic alliances with Chinese firms, including changing from competition to cooperation. The study also provides recommendation for enhancing a sustainable competitive advantage for Thai firms.

Keywords: Trade Liberalization, ASEAN-China, Impact, Thailand

1. บทนำ

จากการที่ไทยเข้าร่วมเป็นภาคีกรอบการตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน (Framework Agreement on ASEAN-China Comprehensive Economic Cooperation) ตั้งแต่ปี 2545 ซึ่งผู้นำอาเซียนกับจีนได้ให้ความเห็นชอบให้มีการเจรจาเพื่อจัดทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ASEAN – China Free Trade Agreement - ACFTA) แล้วเสร็จภายใน 10 ปี โดยที่กรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน ครอบคลุมการจัดทำความตกลงทางด้านเศรษฐกิจและการค้า ทั้งด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน การระงับข้อพิพาท และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

ในส่วนของการค้าสินค้านั้น ไทยได้เริ่มต้นเปิดตลาดการค้าสินค้าโดยการลด/ยกเลิกภาษีสินค้าผักและผลไม้สด มาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2546 และในระยะต่อมา ได้ขยายขอบเขตสินค้าที่มีการลด/ยกเลิกภาษีให้ครอบคลุมถึงสินค้าประเภทอื่น เช่น สินค้าประมง สินค้าเกษตร และสินค้าอุตสาหกรรม โดยทุกประเทศภาคีความตกลงฯ สามารถกำหนดให้สินค้าบางรายการเป็นสินค้าอ่อนไหวและสินค้าอ่อนไหวสูงได้ในสัดส่วนที่ได้ตกลงกัน และจะทยอยปรับลดภาษีและมาตรการอื่นที่มีใช้ภายใต้เงื่อนไขเวลาที่กำหนด ซึ่งปัจจุบันอาเซียนอยู่ระหว่างทบทวนความตกลงสินค้าในด้านการลดภาษีสินค้าให้มีการเปิดเสรีมากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าอุตสาหกรรม รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า พิธีการศุลกากร ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าอาเซียน-จีน ตลอดจนการปรับวิธีปฏิบัติในการออกหนังสือรับรอง แหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อให้สามารถซื้อขายระหว่างกันผ่านประเทศที่สามซึ่ง

ไม่ได้เป็นภาคีความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนได้

ในส่วนการค้าบริการและการลงทุนนั้น แม้ที่ผ่านมา อาเซียนกับจีนยังไม่ได้ผูกพันระดับการเปิดตลาดมากนัก โดยจะผูกพันในระดับต่ำกว่าที่ขอบเขตของกฎหมายกำหนด และครอบคลุมสาขาธุรกิจเพียงไม่กี่ประเภท แต่ในอนาคตการเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนระหว่างอาเซียนกับจีนจะมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากทั้งสองฝ่ายต่างเป็นศูนย์กลางการลงทุนด้านการผลิตสินค้าและบริการที่สำคัญของภูมิภาค อีกทั้งรัฐบาลของอาเซียนกับจีนมีนโยบายส่งเสริม คุ้มครอง และอำนวยความสะดวกในการลงทุนแก่นักลงทุนต่างชาติ ทำให้ประเทศในภาคีความตกลงฯ อาจต้องพิจารณาปรับกฎระเบียบและผูกพันการเปิดตลาดมากขึ้นเพื่อกระตุ้นการลงทุนในภูมิภาค

ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ไทยเข้าเป็นภาคีกรอบความตกลงฯ แม้จะเป็นที่ทราบกันดีว่า มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับจีน จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องจำนวนมากก็ยังไม่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างมูลค่าการค้าปกติ (Normal Trade Value) กับมูลค่าการค้าของสินค้า/บริการที่เกิดขึ้นจากการผูกพันเปิดตลาดภายใต้ความตกลงการค้าเสรี (FTA Trade Value) อีกทั้งปริมาณของผู้ที่ใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรียังมีอยู่จำนวนไม่มาก เมื่อเทียบกับผู้ส่งออก/นำเข้าสินค้าระหว่างไทยกับจีนทั้งหมด โดยที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนของไทยยังไม่มีมีการประเมินผลกระทบต่อไทยทั้งด้านบวกและลบภายหลังจากการจัดทำความตกลงฯ อย่างเป็นระบบซึ่งครอบคลุมทั้งการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน รวม

ทั้งการประเมินผลกระทบเชิงทวีคูณต่อเศรษฐกิจ (Multiplier Effect) อย่างครบถ้วนตามหลักวิชาการ โดยสถาบันทางวิชาการ

ปัจจุบันไทยและอาเซียนทุกประเทศอยู่ระหว่างการเจรจากับจีนเพื่อพิจารณาผูกพันการเปิดตลาดการค้าสินค้า บริการ และการลงทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาประเมินทัศนคติภายหลังจากจัดทำความตกลงการค้าอาเซียน-จีนและการเตรียมความพร้อมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภาคเอกชน โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย (SME) ในสาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรม และบริการของไทย เพื่อเตรียมรับมือกับการเปิดตลาดการค้าเพิ่มขึ้นจากเดิม รวมทั้งเพื่อจัดข้อเสนอแนะให้รัฐบาลเพื่อใช้ในการกำหนดกรอบเจรจาและมาตรการรองรับผลกระทบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

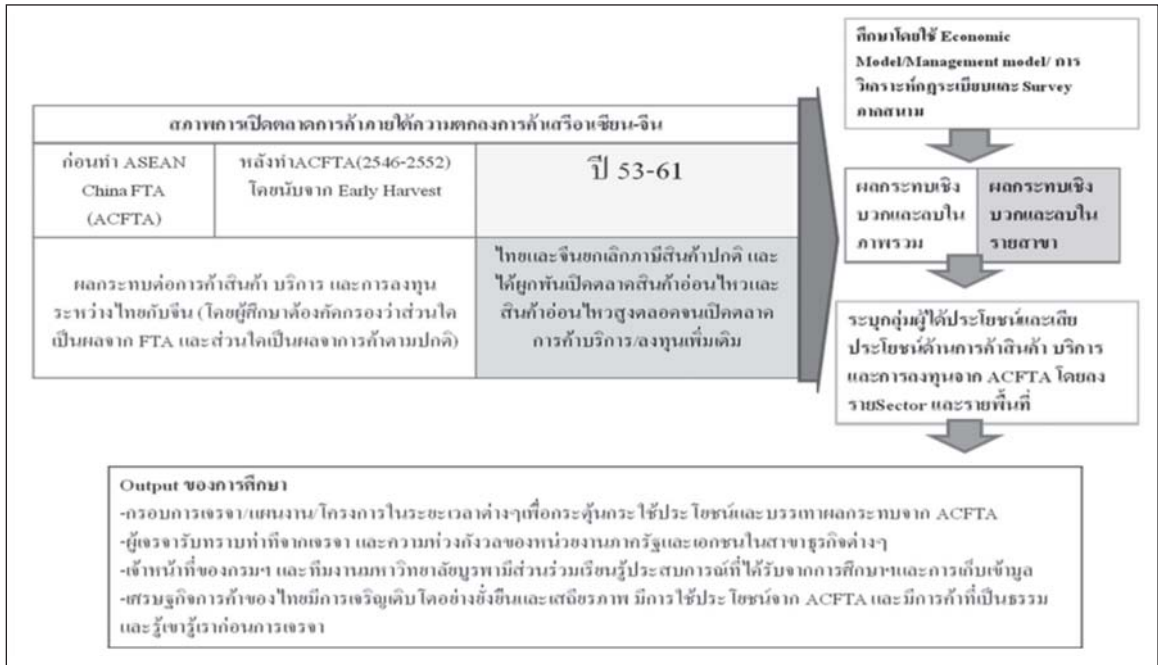
การศึกษานี้จึงเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการทำความเข้าใจถึงผลดี ผลเสีย และประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ความตกลงการค้าเสรีฯ มีผลใช้บังคับมาตั้งแต่ปี 2546 ถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในปี 2553 จะเป็นปีที่มีรายการสินค้ากลุ่มสินค้าปกติ (Normal Track) จำนวนมากที่ยกเลิกภาษีซึ่งจะก่อให้เกิดความท้าทายอย่างมากต่อการค้าของไทย นอกจากนี้คณะผู้เจรจาการค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการออกกฎระเบียบและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีจะต้องมีการเตรียม

รับมือกับการเปิดตลาดที่อาจปรับตัวเพิ่มมากขึ้นในอนาคตทั้งด้านการค้าสินค้า บริการ และการลงทุน รวมทั้งมาตรการด้านกฎระเบียบที่มีใช่อุปสรรคด้านภาษี (NTB) ของจีนและไทยที่มีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ ทำให้ไทยต้องมีการพิจารณาจัดทำกรอบการเจรจา ทำที่การเจรจา ตลอดจนมาตรการรองรับเชิงรับและเชิงรุกที่เหมาะสมที่จะใช้สำหรับความตกลง ACFTA สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม บริการ และหน่วยงานรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นของไทย เพื่อความก้าวหน้าทางการค้าของเศรษฐกิจการค้าของไทยอย่างยั่งยืน

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การสำรวจครั้งนี้ได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยตามขั้นตอน คือ มีการกำหนดกรอบแนวคิดโครงการวิจัย กำหนดคำถามสำหรับการวิจัย การกำหนดกรอบของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การจัดทำรายงานและการนำเสนอ และกำหนดข้อจำกัดของการสำรวจวิจัย ซึ่งได้กำหนดกรอบของประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออกของไทยไปยังจีนจำนวน 300 รายโดยใช้วิธีการสุ่มแบบวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังแสดงในตารางที่ 2-1

2.1 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

ภาพที่ 2-1 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 2-1 เปรียบเทียบจำนวนแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง

หน่วย : ชุด

แบบสอบถาม	จำนวนที่แจกจริง	จำนวนที่ตอบกลับ	ร้อยละของการตอบสนอง
ผู้นำเข้าของไทย	300	277	92
ผู้ส่งออกของไทย	380	375	98
รวม	680	652	96

ตารางที่ 2-1 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง โดยการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ทำการวางแผนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการสำรวจวิจัยครั้งนี้ได้ทำการแจกแบบสอบถามแบบสุ่มแก่ผู้จัดการแผนกของบริษัทที่มีการนำเขาสินค้าจากจีน จำนวน 300 ชุด ได้รับตอบกลับมา 277 ชุด คิดเป็นการตอบสนองร้อยละ 92.0 นอกจากนี้ยังได้ทำการแจกแบบสอบถามสำหรับ

ผู้ส่งออกของไทยหรือบริษัทตัวแทนผู้รับจัดการขนส่งสินค้าในนามของผู้ส่งออก จำนวน 380 ชุด ได้รับตอบกลับมา 375 ชุด คิดเป็นการตอบสนองร้อยละ 98 ทั้งนี้เมื่อรวมแบบสอบถามที่ได้ตอบกลับมาทั้งสิ้น 652 ชุด จากที่ได้แจกทั้งสิ้น 680 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบสนองทั้งสิ้นร้อยละ 96 ซึ่งอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ผลการสำรวจ พบว่า อัตราการตอบสนองนี้ถือได้ว่าเป็นจำนวนที่มีระดับความน่าเชื่อถือซึ่งสามารถยอมรับได้ (Sekaran, 1992: 375)

เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา คณะนักวิจัยได้ทำการศึกษาโดยประยุกต์ใช้แบบสอบถามเพื่อวัดทัศนคติโดยใช้ไลเกิร์ตสเกลและสอบถามความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามแบบปลายปิดปลายเปิด และการศึกษาครั้งนี้มุ่งที่จะตอบประเด็นคำถาม ดังต่อไปนี้

1. ภาพรวมความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจการค้า การลงทุนระหว่างไทย อาเซียนและจีน และการค้าสินค้า บริการ และการลงทุน ที่ไทย อาเซียนกับจีนมีการจัดทำระหว่างกันเป็นอย่างไร และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับใด

2. สถานะปัจจุบันด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน ความพร้อมในการปรับตัวต่อการเปิดตลาดการค้าเสรีภายใต้กรอบ ACFTA ของผู้มีส่วนได้เสียของไทย อาทิ หน่วยงานรัฐและเอกชน โดยเฉพาะ SMEs ไทย ว่าเป็นอย่างไรมีขีดความสามารถในการแข่งขันเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนและจีนในระดับใด

3. ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลหรือส่งผลกระทบต่อ การเปิดตลาดการค้าใน ACFTA ของไทย

4. ถ้าจะมีการเปิดตลาดการค้าเสรีภายใต้ ACFTA ฝ่ายไทยควรจะทำหน้าที่และมีแนวทางการเจรจาอย่างไร โดยเฉพาะสาขาที่ไทยอาจจะได้รับผลกระทบและควรมีมาตรการรองรับอย่างไร

5. ผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ควรเตรียมตัวและปรับตัวอย่างไรเพื่อให้เกิดผลกระทบด้านลบน้อยที่สุด รวมทั้งเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการเปิดตลาดการค้าเสรีภายใต้ ACFTA มากที่สุด

6. กรอบ/เงื่อนไขเวลา (Timing) ที่เหมาะสมในการเปิดตลาดการค้าเสรีภายใต้ ACFTA และการกำหนดแนวทางการเจรจาที่เหมาะสมสำหรับ

ไทยสำหรับผู้นำเข้า-ส่งออก นักลงทุนโดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในแต่ละสาขาและอุตสาหกรรมควรเป็นอย่างไร

2.2 วิธีการและขั้นตอนการเก็บข้อมูล

วิธีการที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะมีการใช้ข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและแหล่งข้อมูลปฐมภูมิโดยวิธีการที่ใช้ประกอบด้วย 3 วิธีหลัก ๆ ซึ่งจะเป็นการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้ คือ

1. การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)
2. การเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview)
3. โฟกัสกรุป (Focus Group)

3. ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้นำเข้า-ส่งออกสินค้าไทยไปจีน รวมทั้งผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจระหว่างไทย-จีน โดยพบว่าส่วนใหญ่หรือร้อยละ 42.5 เป็นผู้นำเข้าวัตถุดิบและสินค้าจากจีน รองลงมา คือ กลุ่มตัวแทนผู้รับจัดการขนส่งสินค้าและตัวแทนออกของหรือชิปปิ้ง ร้อยละ 30.0 และกลุ่มบริษัทผู้ส่งออกร้อยละ 27.5 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ซึ่งตอบกลับแบบสอบถาม ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของผู้ประกอบการของไทยในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ นอกจากนี้ พบว่า บริษัทผู้นำเข้า-ส่งออกรายใหญ่ ๆ มักจะมีแผนหรือฝ่ายที่ดำเนินพิธีการต่าง ๆ ด้วยตัวเอง และส่วนใหญ่มีการค้าขายกับนักธุรกิจจีนมาเป็นเวลานาน ส่วนบริษัทผู้นำเข้าส่วนใหญ่

จะใช้บริการบริษัทตัวแทนผู้รับจัดการขนส่งสินค้า หรือบริษัทตัวแทนออกของ เนื่องจากการนำเข้า จะต้องใช้ความเชี่ยวชาญของซิปป์ไทยในการเคลียร์ พิธีการหรือการออกของในส่วนของไทย แม้ว่าจะมีการใช้ระบบเปเปอร์เลสแล้วก็ตาม

ผลสำรวจยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่หรือ ร้อยละ 60.0 เป็นบริษัทผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อม หรือมีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 200 คน หรือมีสินทรัพย์ถาวรน้อยกว่า 200 ล้านบาท โดยจำแนกเป็นบริษัทที่มีธุรกิจขนาดเล็กหรือมี พนักงานต่ำกว่า 50 คน ร้อยละ 50.0 รองลงมา คือ บริษัทขนาดกลางหรือกลุ่มที่มีพนักงานจำนวน 201-500 คนซึ่งมีร้อยละ 25.0 และกลุ่มสุดท้ายคือ ธุรกิจขนาดใหญ่หรือกลุ่มบริษัทที่มีพนักงานมากกว่า 500 คนขึ้นไปซึ่งมีร้อยละ 15.0 ตามลำดับ ผลสำรวจดังกล่าวมีการกระจายตัวสอดคล้องกับ รายชื่อของบริษัทผู้นำเข้า-ส่งออกที่ขึ้นทะเบียนกับ กระทรวงพาณิชย์ไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างมีการกระจาย ตัวในทุกอุตสาหกรรมส่งออกหลักที่สำคัญของไทย เนื่องจากการส่งแบบสอบถามกระจายไปยังทำเนียบ บริษัทที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกระทรวงพาณิชย์ อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดหรือร้อยละ 18.0 เป็นผู้ส่งออกผักและผลไม้ รองลงมา ได้แก่ บริษัท ผู้ผลิตสินค้าประเภทเครื่องจักรกลและชิ้นส่วน คิดเป็นร้อยละ 12.0 บริษัทผู้ผลิตยานยนต์และ ชิ้นส่วนยานยนต์ร้อยละ 9.5 และเครื่องใช้ไฟฟ้า และอัญมณีและเครื่องประดับเท่ากัน คือ ร้อยละ 7.0 ตามลำดับ

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.8 เป็นผู้บริหารระดับกลาง รองลงมา คือ ผู้บริหารระดับสูงร้อยละ 23.1 และผู้บริหารระดับต้น ร้อยละ 15.4 ขณะที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่ให้ข้อมูล

เพียงร้อยละ 7.7 ตามลำดับ แม้ว่าผู้บริหารระดับสูง ส่วนใหญ่จะระบุว่าพวกตนค่อนข้างยุ่ง ดังนั้น จึงมักจะปฏิเสธที่จะให้รายละเอียดหรือบอกปัญหาเกี่ยวกับ ขั้นตอนหรือกระบวนการนำเข้า-ส่งออก แต่เนื่องจาก ทีมงานวิจัยลงเก็บแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ผู้บริหารเหล่านี้ ขณะพวกเขากำลังเข้าร่วมประชุมกับ ทางสมาคมหรือกลุ่มนักธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งก็ได้รับความ ร่วมมือจากผู้บริหารเหล่านั้นเป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผู้บริหารระดับสูงเหล่านี้ได้มอบหมายให้ผู้จัดการฝ่าย หรือหัวหน้างานที่ดูแลเรื่องดังกล่าวเป็นผู้ทำการ กรอกแบบสอบถามหรือให้ข้อมูลกับทางผู้วิจัย

โดยจะเห็นว่าบริษัทเหล่านี้มีการส่งออกสินค้า ไปจีนก่อนทำ FTA เสียอีก หลายท่านหรือแม้แต่ เวลาประชุมกันในสมาคม นักธุรกิจเหล่านี้ใช้ภาษา จีนกลางพูดคุยกัน ดังนั้น จึงเห็นถึงสายสัมพันธ์ อย่างดีระหว่างนักธุรกิจไทยกับนักธุรกิจจีน ส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 70.5 มีการส่งออกไปจีนมาเกินกว่า 5 ปี และมีผู้ประกอบการเพียงร้อยละ 29.5 ที่มีการส่งออก น้อยกว่า 5 ปี ในทางตรงกันข้าม พบว่า มีผู้ประกอบการร้อยละ 43.0 ที่มีประสบการณ์การนำเข้าจากจีน น้อยกว่า 5 ปี ส่วนร้อยละ 57.0 เคยมีประสบการณ์ การนำเข้าจากจีนเกินกว่า 5 ปี มีเพียงร้อยละ 15.0 ที่เป็นผู้นำเข้ารายใหม่ที่มีประสบการณ์การนำเข้า น้อยกว่า 1 ปี ประสบการณ์การนำเข้า-ส่งออก เหล่านี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากตลาดจีน แม้ว่าจะเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ แต่ก็มี ความซับซ้อน และมีความแตกต่างในด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม อุปสงค์ และกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการของไทยเกี่ยวกับการใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีใน การส่งออก-การนำเข้า พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้กรอบการค้าเสรี

อาเซียน-จีน หรือคิดเป็นร้อยละ 70.0 ทั้งนี้สังเกตเห็นว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่ใช้สิทธิประโยชน์มักจะเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีปริมาณการนำเข้า-ส่งออกปริมาณมาก ๆ และตลอดทั้งปี ส่วนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมมีการใช้บ้างแต่ไม่มากนัก ขณะที่ผู้ประกอบการอีกส่วนหนึ่งหรือร้อยละ 30.0 ไม่มีการใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้กรอบการค้าเสรี โดยเฉพาะขนาดย่อมไม่ค่อยสนใจที่จะใช้สิทธิประโยชน์นี้ เนื่องจากอ้างว่าไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิทธิประโยชน์หรือมีปริมาณการส่งออกหรือนำเข้าจำนวนไม่มากนักและมีขั้นตอนที่ซับซ้อนยุ่งยากและเกิดค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

เหตุผลที่ผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออกของไทยระบุว่าไม่ใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้กรอบการค้าเสรีเนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ระบุว่ามีการซื้อขายผ่านบริษัทซึ่งอยู่ในประเทศที่สาม อาทิ ส่งออกไปจีนแต่แฉ่ผ่านฮ่องกง เป็นต้น รองลงมา คือ ไม่ทราบหรือไม่เคยรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการขอใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้กรอบการค้าเสรีอาเซียน-จีนมาก่อน โดยเฉพาะรายที่ดำเนินธุรกิจส่งออกน้อยกว่า 3 ปี นอกจากนี้ยังระบุว่าสินค้าของบริษัทตนเองไม่ได้ถึงกำหนดสินค้า รวมทั้งให้เหตุผลอื่น ๆ เช่น มีการนำเข้าเพื่อขายในประเทศ หรือมีปริมาณการนำเข้า-ส่งออกไม่มาก หรือใช้สิทธิประโยชน์อื่น ๆ เช่น BOI ในการลดหย่อนภาษีอยู่แล้ว เป็นต้น

เมื่อพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพิกัดหรืออัตราภาษีศุลกากร (Tariff Barriers) พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ระบุว่า อุปสรรคสำคัญยิ่ง คือ การถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียม การขอใบอนุญาต และการเสียค่าใช้จ่ายที่ไม่มีใบเสร็จ และสินค้าที่บริษัทของตนเองมีการนำเข้า-ส่งออก มักจะอยู่ในบัญชีสินค้าอ่อนไหวหรืออ่อนไหวสูง ทำให้บริษัทเหล่านี้ต้องเสียภาษีนำเข้า

หรือส่งออกสูง โดยส่วนใหญ่ระบุว่ารายการสินค้าที่มีการปรับลดภาษีนั้น ตนเองมิได้มีการนำเข้าส่งออก นอกจากนี้ยังระบุว่ามีการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเมื่อนำเข้า ซึ่งจีนมีการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 17 หรือร้อยละ 13 นอกเหนือจากอัตราภาษีศุลกากร ยังมีอีกหลายประเด็นดังกล่าวข้างต้นแม้จะไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีการค้าอาเซียน-จีนโดยตรง อาทิ กฎระเบียบข้อบังคับการค้าในแต่ละมณฑล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนศักยภาพในการแข่งขันของสินค้าไทยในจีน

ขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการไทยยังได้ระบุปัญหาและอุปสรรคที่มีใช้ภาษีที่ตนเองพบเมื่อมีการนำเข้าส่งออก ยกตัวอย่างเช่น ผู้ประกอบการส่งออกส่วนใหญ่ระบุว่าบริษัทของตนมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของกฎถิ่นกำเนิดสินค้า ซึ่งสินค้าของพวกตนไม่ได้ตามกฎถิ่นกำเนิดสินค้า ทำให้ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ นอกจากนี้ยังระบุอีกว่าพบปัญหาเกิดขึ้นจากความล่าช้าในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้นโดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะกระบวนการตรวจสอบสินค้าหรือการออกใบอนุญาตนำเข้าที่ประเทศปลายทาง

นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านการตีความพิกัดภาษีโดยสินค้าบางรายการ ไทยและจีนมีพิกัดไม่ตรงกัน หรือมีการตีความโดยใช้ดุลพินิจ ทำให้ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ นอกจากนี้ยังระบุว่า ปัญหาที่เกิดจากการประเมินราคาของศุลกากรในไทยหรือในจีน เนื่องจากการประเมินอัตราภาษีไม่เคยเท่ากัน ทำให้ยากต่อการกำหนดราคาขายหรือการคำนวณต้นทุนที่แท้จริงของผู้ประกอบการ โดยหลายประเทศอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรใช้ดุลพินิจในการตีความหรือการประเมินภาษีศุลกากร กล่าวโดยสรุปว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ระบุว่าการตีความพิกัดภาษี

มีความสำคัญอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ กฎ ระเบียบ การขอใบอนุญาตนำเข้า-ส่งออก ข้อกำหนด มาตรฐานสินค้า/มาตรการสุขอนามัย การประเมิน ราคาศุลกากร และกฎถิ่นกำเนิดสินค้า

เมื่อสอบถามผู้ประกอบการไทยเกี่ยวกับ ผลกระทบที่ได้รับหลังจากไทยเปิดเสรีการค้ากับจีน ภายใต้กรอบความตกลงอาเซียน-จีน โดยพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 42.5 ระบุว่าได้รับ ผลกระทบในด้านลบ เนื่องจากสินค้าของตนที่ส่งออก ไปยังจีนไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าของจีนได้ โดยเฉพาะคู่แข่งอย่างเวียดนาม ซึ่งผลิตสินค้า เกือบจะเหมือนกันทุกประเภท ขณะที่ผู้ประกอบการ บางส่วนหรือร้อยละ 30.0 ระบุว่าบริษัทของตน ไม่ได้ได้รับผลกระทบใด ๆ จากประโยชน์จากการเปิด เสรีภายใต้กรอบอาเซียน-จีน เนื่องจากหลาย บริษัทเป็นบริษัทรับจ้างผลิต หลายบริษัทมีฐานลูกค้า ขาประจำ ทั้งนี้ข้อสังเกตเกี่ยวกับประเด็นนี้ อาจจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นระดับปฏิบัติงานหรือระดับผู้จัดการ ระดับกลาง ซึ่งไม่สามารถจะบอกถึงผลกระทบเหล่านี้ ได้มากเท่าใด เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นลูกจ้าง จะมุ่งเน้นการปฏิบัติงานภายในองค์กรมากกว่าจะ พิจารณาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก และ ผู้ประกอบการอีกกลุ่มหนึ่งหรือร้อยละ 27.5 ระบุว่า ได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้าครั้งนี้ เนื่องจาก สินค้าที่ตนเองผลิตอยู่ในรายการสินค้าที่ได้รับการ ลดภาษี

ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่สนับสนุนให้มีการ ทบทวนการเปิดตลาดการค้าเสรีภายใต้กรอบความ ตกลงอาเซียน-จีน โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่หรือ ร้อยละ 60.0 อยากให้มีการทบทวนการเปิดตลาด เสรีภายใต้กรอบความตกลงอาเซียน-จีน เนื่องจาก

ผู้ประกอบการไทยคิดว่า ตลาดจีนเป็นตลาดที่มี ศักยภาพและไทยเป็นประเทศที่มีความได้เปรียบ เหนือกว่าหลายประเทศในอาเซียน และคิดว่า อาเซียนมีศักยภาพในการเติบโตและการขยายตัว ในอนาคต โดยเฉพาะเป็นแหล่งที่จะดึงดูดนักลงทุน จากต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนจำนวนมาก โดย ผู้ประกอบการเหล่านี้เห็นว่า ถ้ามีการเปิดเสรีและไทย ได้ประโยชน์สูงสุด ก็จะส่งผลดีกับผู้ประกอบการไทย โดยรวม โดยเฉพาะจีนกำลังมีบทบาทในเวทีการค้า โลกและเป็นตลาดใหญ่ที่สำคัญที่จะเข้ามาทดแทน ตลาดส่งออกหลังเดิมของไทย

นอกจากนี้ประเด็นที่ผู้ประกอบการไทยอยาก เสนอให้รัฐบาลทบทวนเมื่อมีการสนับสนุนให้ทบทวน การเปิดตลาด พบว่า ร้อยละ 28.0 เสนอให้ หน่วยงานภาครัฐหามาตรการช่วยเหลือ SME ไทย อย่างเหมาะสม จริงจัง และต่อเนื่อง รองลงมา คือ ร้อยละ 25 อยากให้ภาครัฐหามาตรการในการ ปกป้องสินค้าจากจีนและหาการดำเนินการเชิง ป้องกันและเชิงแก้ไขโดยมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี ในการป้องกันสินค้าจากจีน ขณะเดียวกันก็อยาก ให้หน่วยงานภาครัฐของไทยไปเจรจาหรือช่วยเหลือ เพื่อลดหรือขจัดอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีของจีน อาทิ มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช หรือการขอ ใบอนุญาต เป็นต้น นอกจากนี้ ยังอยากให้ภาครัฐมี การทบทวนการเรียกเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมกับ สินค้านำเข้าจากจีนบ้าง เนื่องจากในฝ่ายของจีน แม้ว่าจะลดอัตราภาษีเป็นส่วนใหญ่หรือมากกว่า ร้อยละ 70 ของรายการสินค้าทั้งหมดแล้วก็ตาม แต่ประเทศเหล่านั้นก็มีมาตรการบางอย่างเพื่อปกป้อง สินค้าของตนเองจากสินค้าของคู่แข่งจากต่างประเทศ ผู้ประกอบการไทยเหล่านี้ตั้งคำถามว่าแล้วทำไม รัฐบาลไทยจึงไม่มีมาตรการหรือกลไกเพื่อปกป้อง สินค้าไทยจากคู่แข่งที่จะเข้ามาในประเทศไทย

สำหรับมาตรการที่ผู้ประกอบการไทยเห็นว่าเป็นการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ข้อตกลง FTA ในการส่งออกสินค้าไปยังประเทศคู่ภาคี โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่หรือร้อยละ 22.2 อยากให้ใช้มาตรการทางภาษีและการเงินเพื่อสนับสนุนการส่งออกไปตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่ค่อนข้างประสบปัญหาในเรื่องเงินทุนหมุนเวียนและการต้องจ่ายค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็น รองลงมา คือ อยากให้ภาครัฐจัดฐานข้อมูลเกี่ยวกับตลาดจีน ในเชิงที่นำเอาไปใช้ได้จริง รวมทั้งร้อยละ 23.0 เห็นว่าควรจัดให้มีการวิจัยตลาด และบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการไทย เพื่อกระตุ้นให้มีการเปิดเข้าตลาดและการแข่งขันในตลาดจีน

นอกจากนี้ เห็นว่าควรส่งเสริมผู้ประกอบการไทยเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะกรมส่งเสริมการส่งออก ซึ่งผู้ประกอบการไทยเห็นว่ากรมฯ ดังกล่าวก็ได้มีการจัดทำอยู่บ่อย ๆ แต่เห็นว่าควรจะมีการจัดโรดโชว์มากกว่านี้และประเทศที่มีศักยภาพอื่น ๆ นอกจากนี้เห็นว่า กลุ่มบริษัทที่เข้าร่วมโครงการกับกรมฯ ดังกล่าวมักจะเป็นกลุ่มผู้ประกอบการรายเดิม ๆ ควรเปิดโอกาสให้กับผู้ประกอบการรายอื่นบ้าง นอกจากนี้ขณะที่ผู้ประกอบการหลายรายหรือร้อยละ 19.7 เห็นว่าควรให้ความรู้ที่ถูกต้องเรื่อง FTA แก่ผู้ประกอบการไทยอย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้จากมาตรการดังกล่าวข้างต้น แม้ว่าผู้ประกอบการจะเห็นว่ามาตรการดังกล่าวมีความสำคัญที่จะเสริมสร้างความแข็งแกร่งหรือเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าไทย แต่ภายใต้งบประมาณและทรัพยากรที่จำกัด ผู้ประกอบการได้เสนอลำดับความสำคัญของมาตรการเพื่อ

ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ FTA อาเซียน-จีนในการส่งออกสินค้า โดยผู้ประกอบการของไทยส่วนใหญ่เห็นว่าลำดับที่หนึ่งนั้น หน่วยงานภาครัฐควรให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับด้านบวกและด้านลบของ FTA อาเซียน-จีนแก่ผู้ประกอบการไทยเพื่อให้ผู้ประกอบการไทยได้มีการเตรียมตัวและปรับตัวเพื่อรองรับการแข่งขัน และควรจะมีมาตรการด้านอื่น ๆ เสริมหรือเพิ่มเติมอย่างจริงจัง ได้แก่ มาตรการทางภาษีและการเงินเพื่อสนับสนุนการส่งออกไปตลาดต่างประเทศ การวิจัยตลาดและบริการให้คำปรึกษาเพื่อกระตุ้นการเข้าตลาดต่างประเทศและแนะนำกลยุทธ์การส่งออกไปตลาดต่างประเทศ การส่งเสริมผู้ประกอบการไทยเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในไทยและต่างประเทศและการส่งเสริมเรื่องการพัฒนาระบบโลจิสติกส์เชื่อมโยงไทยกับต่างประเทศ ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ประกอบการไทยที่ไม่มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น หน่วยงานภาครัฐควรมีมาตรการเพื่อรองรับผลกระทบทางด้านลบหรือมาตรการในการเยียวยาแก่ผู้ได้รับผลกระทบจาก FTA โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 35.0 อยากให้ช่วยเหลือด้านการเงินหรือมีมาตรการเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงิน เนื่องจากเป็นเครื่องมือหรือความช่วยเหลือที่เห็นผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ผู้ประกอบการได้เสนอแนะมาอีกว่า ถ้าจะช่วยเหลือทางด้านการเงิน ขอให้ลดหรือปรับเงื่อนไขความช่วยเหลือให้เหมาะสม เพราะที่ผ่านมาได้มีการให้กู้ยืมโดยสถาบันการเงินหลายแห่งแต่มีเงื่อนไขและขั้นตอนที่ยุ้งยาก ซึ่งไม่เพียงแต่จะไม่ได้ช่วยเหลือแต่ยังเป็นการเพิ่มภาระให้กับผู้ประกอบการเหล่านั้นอีกด้วย นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 29.0 ต้องการให้มีการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมแก่สินค้าที่นำเข้า

จากต่างประเทศมากขึ้นหรือมีมาตรการตอบโต้หรืออุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีกับสินค้าจากต่างประเทศบ้าง และกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 16.0 ต้องการให้มีการจัดการรณรงค์ใช้สินค้าไทย

ทั้งนี้จากมาตรการดังกล่าวข้างต้น แม้ว่าผู้ประกอบการจะเห็นว่ามาตรการดังกล่าวมีความสำคัญที่จะรองรับผลกระทบหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจาก FTA ให้กับสินค้าไทย แต่ภายใต้งบประมาณและทรัพยากรที่จำกัด ผู้ประกอบการได้เสนอลำดับความสำคัญของมาตรการเพื่อรองรับผลกระทบในด้านลบหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจาก FTA ในการส่งออกสินค้า โดยอันดับหนึ่ง คือ การให้การสนับสนุนทางการเงิน รองลงมา คือ อยากให้ภาครัฐมีมาตรการเกี่ยวกับการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมแก่สินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศมากขึ้น ภายใต้มาตรการ Anti-Dumping และมาตรการ Countervailing รวมทั้งการจัดมาตรการรณรงค์ใช้สินค้าไทยและการให้ความช่วยเหลือด้านการวิจัยและพัฒนาตามลำดับ

4. บทสรุป

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ภายหลังจากการเปิดเสรีการค้าสินค้าของไทยกับจีนภายใต้ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน ที่ไทยได้จัดทำขึ้น ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์และผลกระทบในระดับที่แตกต่างกัน โดยผู้ส่งออกและนำเข้ารายใหญ่ของไทยจะได้รับอันสงฆ์หรือประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้ามากที่สุด โดยผู้ส่งออกเหล่านี้มีการใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้กรอบความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีนอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังมีการใช้สิทธิประโยชน์อื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับตนเอง อาทิ สิทธิประโยชน์จากการ

ส่งเสริมการลงทุน (BOI) หรือการใช้เขตปลอดภาษี เป็นต้น ซึ่งโดยภาพรวมจะไม่ค่อยมีปัญหาในการดำเนินการในส่วนของประเทศไทยมากนัก ส่วนใหญ่มักจะมีปัญหาในประเทศจีน โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) ซึ่งมีหลายประเภทแตกต่างกันในแต่ละมณฑล

ขณะที่มีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการเปิดตลาดการค้าใน ACFTA ของไทย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดตลาดภายใต้กรอบความตกลงอาเซียน-จีน ความพร้อมของผู้ประกอบการไทย เป็นต้น และถ้าจะมีการเปิดตลาดการค้าเสรีภายใต้ ACFTA ฝ่ายไทยควรสงวนท่าทีที่จะไม่เปิดตลาดสำหรับสินค้าอ่อนไหวหรืออ่อนไหวมากของไทยหรืออย่างน้อยควรจะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป และหามาตรการเพื่อรองรับผลกระทบกับสินค้าอ่อนไหวหรืออ่อนไหวมาก ขณะที่ผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ควรเตรียมตัวและปรับตัวโดยเร่งทำความรู้และความเข้าใจกฎระเบียบข้อบังคับและหาโอกาสในการเข้าตลาดของจีน ขณะเดียวกันก็ปรับตัวเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้เหนือกว่าสินค้าของจีน ทั้งนี้กรอบและเงื่อนไขเวลาที่เหมาะสมในการเปิดตลาดการค้าเสรีภายใต้ ACFTA ควรดำเนินการแบบขั้นบันไดสำหรับกลุ่มสินค้าแต่ละประเภทเพื่อให้โอกาสผู้ประกอบการไทยในการปรับตัวและเตรียมตัว

ผลการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ประกอบการขนาดใหญ่จะได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าภายใต้กรอบความตกลงอาเซียน-จีนน้อย ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมจะได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก ขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการแต่ละราย รวมทั้งแนวทางหรือมาตรการที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้ประกอบการ

จีนในอนาคต ขณะที่ผู้ส่งออก-นำเข้าขนาดกลาง และขนาดย่อมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าเสรีอาเซียน-จีนในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะหลายรายแทบไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเปิดเสรีการค้าดังกล่าวเท่าใดนัก หลายรายไม่มีการใช้สิทธิประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้าฯ โดยให้เหตุผลต่าง ๆ อาทิ ปริมาณการส่งออกน้อย ไม่เข้าใจขั้นตอนหรือวิธีการคำนวณ ขั้นตอนยุ่งยากหรือลูกค้าในต่างประเทศไม่ได้รับรองขอ ซื้อขายในเทอมของ Ex-Work หรือ FOB เป็นต้น ผู้ประกอบการกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่หน่วยงานภาครัฐจะต้องเข้าไปดูแลอย่างจริงจัง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบทางด้านลบโดยตรงและระดับของความรุนแรงของผลกระทบจะขึ้นกับขนาดของธุรกิจ ความพร้อมและความสามารถในการปรับตัวและการแข่งขัน บริษัทเหล่านี้ ถ้าเป็นบริษัทขนาดกลางมักจะเป็นบริษัทร่วมทุนไทยกับต่างชาติ จะมีความสามารถในการปรับตัวที่ดีในระดับหนึ่ง แต่ถ้าเป็นบริษัทขนาดย่อมมักจะเป็นผู้ประกอบการไทย ซึ่งการแก้ไขปัญหาจะเน้นผลในระยะสั้นและการปรับตัวไม่ได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณ นางศรีรัตน์ รัชฎาปานะ อธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ นางสาววัชรวิ อธิธาวัชกุล นักวิชาการพาณิชย์เชี่ยวชาญ ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนการศึกษาครั้งนี้และให้คำแนะนำ และขอขอบคุณคณะกรรมการตรวจการจ้างฯ ของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง นอกจากนี้ใคร่ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร. สมพล พงศ์ไทย และรองศาสตราจารย์ ดร. เสรี ชัดเข้ม ที่สนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้วิจัยรับทุนวิจัยและขอขอบคุณผู้ที่ให้ข้อมูลในหน่วยงานทั้งภาครัฐ

และภาคเอกชนทุกท่าน รวมทั้งคณะโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา รศ.ดร.จักรกฤษณ์ ดวงพัศตรา รศ.ดร.พอพันธ์ วัชรจิตพันธ์ และ ร.ท.พิทักษ์พงศ์ ฉลวยศรี ร.น. ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและชี้แนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยโลจิสติกส์และการจัดการ มหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่าน

บรรณานุกรม

- ASEAN Secretariat. 2000. **China's Membership in the World Trade Organization and Its Implication for ASEAN**. Jakarta: ASEAN Secretariat.
- Ballard, C.L., and Cheong, I. 1999. "The Effects of Economic Integration in the Pacific Rim: A Computational General Equilibrium Analysis." **Journal of Asian Economics**. 8, 4: 505-524.
- Chackrit, Duangphastra. 2006. **A Study to Effect of Opening Service Trade Liberalisation - Department of Trade Negotiations**. Bangkok: Ministry of Commerce Press. (in Thai).
- จักรกฤษณ์ ดวงพัศตรา. 2549. **การศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าบริการ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กระทรวงพาณิชย์.
- Choi, Inbom, and Schott, Jeffrey J. 2001. **Free Trade between Korea and the United States**. Washington, DC: Institute for International Economics.
- Department of Business Development. 2009. **Business Register Information**.

- Bangkok: Department of Business Development Press. (in Thai).
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 2552. **ข้อมูลทะเบียนธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.
- Department of Trade Negotiations. 2006. **A Study to Effect of Opening Trade Liberalisation - Department of Trade Negotiations**. Bangkok: Department of Trade Negotiations. (in Thai).
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2549. **การศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ.
- Frankel, Jeffrey A. 1997. **Regional Trading Blocs: In the World Economic System**. Washington, DC: Institute for International Economics.
- “Direction of Thai Packaging Businesses.” **Logistics Digest**. [Online Journal] 2, 14. Available: <http://www.logisticdigest.com> (in Thai).
- “ทิศทางการของธุรกิจบรรจุภัณฑ์ของไทย.” 2549. **โลจิสติกส์ไดเจส**. [วารสารออนไลน์]. 2,14. เข้าถึงจาก: <http://www.logisticdigest.com>
- Neven, D.I. 2000. **Evaluating the Effects of Non Tariff Barriers: the Economic Analysis of Protection in WTO Disputes**. Geneva: World Trade Press.
- Panagariya, Arvind, 2008. **New Dimensions in Regional Integration**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Porter, Michael E. 1980. **Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors**. New York: The Free Press.
- Theppitak, Taweesak, Chaluaysri, Pitakpong, and Hwangwanitpan, Somboon, 2008. **A Study to Readiness and Adjustability of Thai Logistics Services To Opening Service Trade Liberalisation**. Bangkok: Office of Thai Research Fund (TRF). (in Thai).
- ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์, พิทักษ์พงศ์ ฉลวยศรี และ สมบูรณ์ หวังวณิชพันธุ์. 2551. **การศึกษาความพร้อมและการปรับตัวของสาขาบริการโลจิสติกส์ของไทยต่อการเปิดเสรีการค้าบริการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- Sekaran, U. 1992. **Research Methods for Business: A Skill-Building Approach**. New York: Wiley.
- Somkeit, Tungkitwanit. 2006. Final Report – **Experience of Opening Trade Liberalisation in Foreign Countries**. Bangkok: Thailand Development Research Institute. (in Thai).
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. 2549. **รายงานฉบับสมบูรณ์ ประสบการณ์ของการเปิดเสรีทางการค้าในต่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย.
- WTO. 2009. **Guidelines and Procedures for the Negotiations on Trade in Services**. Geneva: World Trade Press: World Trade Organization.

WTO. 2009. **Manual on Statistics of International Trade in Services.**

Geneva: World Trade Press.

Assoc. Prof. Taweesak Theppitak received a doctoral scholarship from Burapha University, Thailand, and PhD. in Business Administration from the University of South Australia. In addition, he completed two postdoctoral programs with supporting scholarships from the Thailand Research Fund, and graduated with a Master of Technology Management from Griffith University and MBA from the University of Southern Queensland. He also earned Bachelor Degrees in Marine Engineering, and in Political Science. He is currently working as Associate Professor in Logistics and Supply Chain Management. He intensively conducts research in the areas of management science, maritime business, logistics & supply chain, human resources, strategic management and port management. He is now working as the Director of the Logistics and Management Research Centre, Faculty of Logistics, Burapha University.

Miss Nattaporn Prasertsun graduate with Bachelor of Science Degree in Mathematic, Faculty of Science, from Burapha University. And studying of M.Sc. in College of Research Methodology and Cognitive Science (RMCS), major in Research and Statistics in Cognitive Science, Burapha University. She is currently a head of consultant and academics department in Logistics Management Research Center, Burapha University.

Mrs. Chanikan Panomupatam had graduated with Master of Business Administration from Kasem Bundit University, Thailand. She is now working in Graduate School, Kasem Bundit University. She has been assigned as a lecture of Department of Business Administration in subject of Principles of Marketing and an advisor in Independent Study.